Til Kunnskapsdepartementet

Oslo, 15. november.2019

Høringsuttalelse – Forslag til lov om integrering (integreringsloven) og forslag til endringer i lov om norsk statsborgerskap (statsborgerloven)

Redd Barna viser til «Høring Forslag til lov om integrering (integreringsloven) og forslag til endringer i lov om norsk statsborgerskap (statsborgerloven)» datert 16. august 2019, og takker for muligheten til å kommentere på forslagene.

Redd Barna arbeider nasjonalt og internasjonalt for at barn skal få oppfylt sine menneskerettigheter slik de er nedfelt i FNs konvensjon om barns rettigheter (barnekonvensjonen). Redd Barnas Norgesprogram arbeider for styrking av barns rettigheter og overvåker og bekjemper brudd på barnerettighetene i Norge, med særlig fokus på barn i sårbare situasjoner.

Redd Barna er positive til flere av endringene departementet foreslår, men savner generelt et barneperspektiv i lovforslaget. Redd Barna vil i høringsuttalelsen komme med overordnete kommentarer og deretter gi konkrete innspill til noen av forslagene i høringsnotatet. Nedenfor følger en oppsummering av våre innspill:

- Redd Barna etterlyser en mer helthetlig tilnærming til integrering i lovforslaget, med tiltak som fremmer deltagelse i samfunnsliv, frivillighet og som motvirker utenforskap i hverdagen. I tillegg savner vi referanser til andre relevante tiltak, kompetansekrav og regelverk og hvordan samarbeid mellom aktører skal tilrettelegges for å sikre god og helhetlig oppfølging av barn i familier og enslige mindreårige.
- Redd Barna etterlyser at barnas perspektiv innhentes for å få mer informasjon om deres erfaringer og opplevelser i integreringsfasen.
- Redd Barna etterlyser tiltak for å oppfylle retten til barns deltakelse i fritidsaktiviteter i integreringsfasen og bryte ned barrierer som hindrer jenter og gutters deltakelse.
- Redd Barna etterlyser følgende tiltak som vil bidra til tidlig og god integrering:
    - Fattigdom på asylmottak må forhindres
    - Barnefamilier med begrensede tillatelser bør bosettes etter førstegangsvedtak for å forhindre lang botid i mottak og flere flyttinger, noe som går negativt utover barna og integreringen.
    - Familier som har grunnlag for oppholdstillatelse i Norge må gis en forutsigbar status. Midlertidige tillatelser og regelmessig revurdering av oppholdsstatus fører til stor usikkerhet og hindrer integreringen.
    - Hindringene for rask familiegjenforening må fjernes

Overordnete kommentarer

Redd Barna ser positivt på departementets forslag til endring fra «introduksjonslov» til «integreringslov», og den vide definisjonen av begrepet «integrere» i høringsnotatet på side 43: «Begrepet integrere er vidt og sikter til innvandreres deltakelse på ulike områder av samfunnet, deriblant arbeid, utdanning, frivillighet, barnehage, skole mv. Loven skal legge til rette for at innvandrere får delta i flere av disse områdene, og vil på den måten bidra til integrering. Slik deltakelse styrker tilhørigheten til det norske samfunnet og bidrar til en enklere overgang til et nytt land med ny kultur. Det er viktig at den enkelte raskt kan bli en del av små og store samfunn.»

Definisjonen ovenfor åpner for en helhetlig tilnærming til integrering i loven, som også er i samsvar med Regjeringens Integreringsstrategi 2019-2022 som har fire innsatsområder: 1) Utdanning og kvalifisering 2) Arbeid 3) Hverdagsintegrering 4) Retten til å leve et fritt liv. Redd Barna mener imidlertid at dette ikke gjenspeiles i lovforslaget og §1 om lovens formål som har et snevert fokus på de første to innsatsområdene, nemlig kvalifisering innenfor utdanning og arbeidsliv. Redd Barna etterlyser mer fokus på innsatsområdene tre og fire og tiltak som fremmer deltagelse i samfunnsliv, fritid og frivillighet og som motvirker utenforskap i hverdagen. For å ivareta god integrering er det nødvendig med en helthetlig tilnærming og samarbeid på tvers av departement, kommuner og andre aktører. Vi vil derfor anbefale at det i integreringsloven refereres til andre relevante tiltak, kompetansekrav og regelverk og vises til hvordan samarbeid mellom aktører skal tilrettelegges for å sikre god og helhetlig oppfølging av barn i familier og enslige mindreårige. I tillegg savner vi et tydelig barneperspektiv i forslaget. Nedenfor vil vi gjerne utdype forhold som vi savner i forslaget til ny integreringslov.

Manglende barneperspektiv

Redd Barna jobber for styrking av barns rettigheter i nasjonalt lovverk og beslutningsprosesser, og legger særlig vekt på å få frem barnets perspektiv og sikre barns rett til å bli hørt i saker som angår dem i tråd med barnekonvensjonen artikkel 12, slik at deres situasjon belyses og deres erfaringer og meninger tas på alvor. I nåværende lovforslag er barn kun nevnt i forbindelse med foreldreveiledning i §15, og det er ingen informasjon om hvorvidt barns perspektiv er innhentet eller hvorvidt barnets beste er vurdert i forslaget til ny integreringslov. Barns menneskerettigheter, slik de er uttrykt i barnekonvensjonen, skal prege og gjennomsyre alle beslutninger og all offentlig virksomhet som berører barn og unge.

Tall fra Flyktninghjelpen viser at over 70 millioner mennesker er på flukt fra krig og forfølgelse. Halvparten av dem er barn[1]. Høringsnotatet side 34 viser til tre av fire bosatte flyktninger i Norge i 2018 er en del av en barnefamilie, og over halvparten var barn under 18 år. Det er derfor viktig at barn og familier blir ivaretatt i integreringsfasen. Redd Barna etterlyser et barneperspektiv i lovforslaget og at barnets perspektiv innhentes gjennom medvirkningsprosesser for å få mer informasjon om deres erfaringer og opplevelser rundt integreringen i Norge.

[1] Flyktninghjelpen; https://www.flyktninghjelpen.no/fakta-om-barn-pa-flukt

Vi minner om at FNs barnekomite i deres kommentarer til Norge (2018) anbefaler at:
The State party: «Increases its efforts to strengthen compliance in practice with the child's right to be heard, in particular with regard to children who are more vulnerable to exclusion in this regard, such as children with disabilities, children of a younger age and migrant, asylum-seeking and refugee children; »[2]

Redd Barna er for øvrig i gang med et nytt prosjekt der vi kartlegger situasjonen til barn med flyktningbakgrunn som er blitt bosatt i en kommune og innhenter deres egne erfaringer, råd, løsningsforslag og anbefalinger om det å være ny i Norge. Dette vil være grunnlaget for en rapport vi lanserer i 2020 for å bidra med mer kunnskap om hvilke utfordringer barn som er nye i Norge møter, og styrke barnefokuset i integreringsfasen.

Deltagelse i fritidsaktiviteter og sosiale arenaer
Regjeringens integreringsstrategi påpeker at «det er særlig viktig at barn og unge med innvandrerbakgrunn kan delta i aktiviteter og på sosiale arenaer på lik linje med andre barn». Dette er en svært viktig del av barns liv og integreringen utenom skolen. Barns rett til lek og fritid er nedfelt i barnekonvensjonen artikkel 31. Tall fra Ungdata viser at 93 %[3] av alle barn og unge har vært innom organisert idrett gjennom oppveksten. Det å kunne delta på fritidsarenaen er derfor viktig for å skaffe seg nettverk og bli bedre kjent med andre barn etter skoletid. Dessuten er fritidsarenaen en viktig sosialiserings- og læringsarena. Manglende kjennskap til og erfaring fra typiske fritidsaktiviteter som fotball, korps, dans, karate og annet, kan skape avstand mellom barn med innvandrerbakgrunn og andre barn, og potensielt føre til utenforskap. Videre viser rapporten *Helhetlig Oppfølging* fra NTNU Samfunnsforskning[4] til at «mange nyankomne minoritetsspråklige elever, særlig i segregerte skoletilbud, etterlyser arenaer der de kan møte norske ungdommer. Dette handler om muligheter til å treffe jevnaldrende og å lære norsk og sosiale koder.»

Tiltak for å sikre barn informasjon om, tilrettelegging av og tilgang til deltagelse i fritidsaktiviteter og andre sosiale arenaer er ikke nevnt i lovforslaget. Redd Barna etterlyser en redegjørelse av hvordan regjeringen, gjennom integreringsloven, skal sikre tiltak som bidrar til å oppfylle jenter og gutter i integreringsfasen sin rett til deltagelse i fritidsaktiviteter. Dette må også sees i sammenheng med ulike barrierer som hindrer deres deltagelse.

Vanskelige levekår kan bidra til å skape og forsterke barrierer for barns deltakelse, og det er behov for spesifikke tiltak som vil sikre barn med innvandrerbakgrunn som lever i vedvarende lavinntekt mulighet til å delta i aktiviteter og sosiale arenaer på lik linje med andre barn.

På side 43 i regjeringens integreringsstrategi henvises det til Levekårsundersøkelsen i 2016 som viser at «innvandrere har dårligere levekår enn befolkningen sett under ett, på områder som økonomi, sosial kontakt, bolig og helse.» Videre står det at «barn med innvandrerbakgrunn er sterkt overrepresentert i husholdninger med vedvarende lavinntekt. I 2016 hørte nærmere 37 prosent av barn med innvandrerbakgrunn til hushold med vedvarende lavinntekt, mot i overkant av 5 prosent av barn uten innvandrerbakgrunn.» Strategien påpeker at

[2] CRC; 2019: «Concluding observations on the combined fifth and sixth periodic reports of Norway», https://www.nhri.no/wp-content/uploads/2018/06/CRC-5-6-218.pdf
[3] http://www.ungdata.no/Nyheter/Ungdom-og-idrett-i-Norge
[4] NTNU, 2014: «Helhetlig oppfølging», https://samforsk.no/Publikasjoner/Helhetlig%20oppf%C3%B8lging%20WEB.pdf

god integrering «krever at innvandrere møtes med åpenhet og gis mulighet for deltakelse. Hverdagsintegrering handler derfor også om levekår, og om samfunnets vilje og evne til å inkludere innvandrere i formelle og uformelle felleskap.» Redd Barna etterlyser tydeligere tiltak som har til hensikt å motvirke vedvarende lavinntekt og utenforskap som kan være til hinder for integreringen av barnefamilier.

Vi vil i den forbindelse også minne om kommentaren og anbefalingen fra FNs barnekomite som lyder:
«The Committee welcomes the "Fritidserklæringen" declaration, which enables Norwegian children to participate free of charge in an activity in their spare time. It draws the State party's attention to its general comment No. 17 (2013) on the right of the child to rest, leisure, play, recreational activities, cultural life and the arts, and recommends that the State party increase opportunities for children with limited financial means, those with disabilities, those with a minority ethnic background and those from an isolated religious community to benefit from access to safe, accessible, inclusive spaces for play and recreational activities.»[5]

Tiltak for tidlig integrering

Departementets forslag er hovedsakelig rettet mot personer som allerede har fått oppholdstillatelse i Norge. Redd Barna mener imidlertid at det er viktig at integrering starter tidligere. Over 70 prosent av dem som søker beskyttelse i Norge får oppholdstillatelse og skal bosettes [6], tiltak i ankomstfasen er derfor viktig. Vi mener at følgende tiltak er viktig for å sikre god integrering:

Fattigdom på asylmottak må forhindres

Stønadene til beboere i mottak ligger langt under satsene for sosialhjelp. OsloMet gjennomførte i 2017 en studie om matsikkerhet på asylmottak, som viste at 93 % av mottaksbeboerne som deltok i studien var matusikre. 20 % av barnefamiliene som deltok i studien, opplevde at deres barn sulter. OsloMet anbefaler at den økonomiske støtten til beboere i mottak økes. [7] Familienes dårlige økonomi oppleves som svært belastende for foreldrene og barna, og den gjør en allerede stressende og anspent hverdag enda vanskeligere. Å leve i fattigdom hindrer også barnas mulighet til deltakelse i fritidsaktiviteter som er svært viktig for at barn får venner og inkluderes i samfunnet, som nevnt ovenfor.

Barnefamilier med begrenset oppholdstillatelse bør bosettes etter førstegangsvedtak

Barnefamilier med begrenset tillatelse på grunn av identitetstvil blir ikke bosatt før etter førstegangsfornyelse av tillatelsen. Siden UDI bruker omtrent 16 måneder på å behandle en søknad om fornyelse, tar det i snitt omkring tre år fra en familie får oppholdstillatelse til bosetting. Det påvirker barna svært negativt. Barna opplever mange flyttinger på grunn av mottaksnedleggelser, noe som betyr at de må bytte skoler og flytte fra venner og lokalsamfunn. Redd Barna mener barnefamilier med begrensede tillatelser bør bosettes etter førstegangsvedtak, av hensyn til barna og integreringen.

---

[5] CRC; 2019: «Concluding observations on the combined fifth and sixth periodic reports of Norway», https://www.nhri.no/wp-content/uploads/2018/06/CRC-5-6-218.pdf
[6] https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/asylvedtak-etter-statsborgerskap-og-utfall-20182/.
[7] Laura Terragni, Sigrun Henjum, Dawid Mauno, Ida Barbala og Helene Haug. *Matsikkerhet på asylmottak i Norge: Oppsummering av hovedfunnene og mulige tiltak*, Oslo Metropolitan University, 2018.

Innstramminger i asylpolitikken som hindrer integrering

Redd Barna ønsker også å påpeke at vi er bekymret for at det er flere innstrammingstiltak i asylpolitikken som hindrer integreringen. For å få til god integrering mener vi følgende bør endres:

Barn med oppholdstillatelse i Norge må gis en forutsigbar status

Midlertidige tillatelser og regelmessig revurdering av oppholdsstatus fører til stor usikkerhet og hindrer integreringen. Redd Barna mener at de som har grunnlag for oppholdstillatelse i Norge må gis en forutsigbar situasjon her. Redd Barna er særlig bekymret for dagens opphørspraksis og konsekvensene den har for barn. I 2016 lanserte Justis- og beredskapsdepartementet instruks GI-04-2016[8]. Formålet med instruksen var å klargjøre når utlendingsdirektoratet (UDI) kan og *skal* opprette sak om tilbakekall og opphør av flyktningstatus. Selv om utl. § 37 (1) (e) er en "kan"-bestemmelse, påla departementet UDI en *plikt* til å bruke bestemmelsen aktivt. Barn og familier med anerkjent flyktningstatus og som har bodd flere år i Norge, kan miste oppholdstillatelsen og sendes tilbake til hjemlandet dersom sikkerhetssituasjonen der bedres. UNHCR mener Norges opphørpraksis er i strid med flyktningkonvensjonen.[9]

Dagens praksis betyr at flere barn lever lengre med usikkerhet om de får bli i Norge. Det er bredt dokumentert at midlertidighet og usikkerhet knyttet til oppholdsstatus påvirker barns livskvalitet svært negativt. Det påvirker barna direkte, og det påvirker foreldrenes evne til å ta vare på barna på en god måte. Rapporten «Normalitet i Limbo»[10], viser at selv om barna på mange måter tilpasser seg sine omgivelser og mestrer egen situasjon, er de likevel sterkt preget av å leve i en situasjon hvor de ikke vet om de får bli boende i Norge. Rapporten «Barnevernets arbeid med barn i asylsøkerfasen»[11] viser at uforutsigbarhet rundt oppholdsstatus gjør foreldrene dysfunksjonelle i en del tilfeller, og at mer trygghet og forutsigbarhet trolig ville gjort mange bedre i stand til å være gode omsorgspersoner for barna sine.

Vi vil også vise til at Institutt for samfunnsforskning, på oppdrag fra UDI, nylig lanserte en rapport «Losing the right to stay» om tilbakekall av oppholdstillatelser og statsborgerskap[12], som konkluderer at UDIs lange saksbehandlingstid og usikkerhet som prosessen medfører, hindrer integreringen. Flere av informantene fortalte om redusert motivasjon for å fullføre kurs og skolegang, og mindre innsats for å komme i arbeid på grunn av usikkerheten om fremtiden i Norge

Hindringene for rask familiegjenforening må fjernes

Å få leve sammen med familien sin er en grunnleggende rettighet, og viktig for god integrering. Ifølge FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) er det «uoverstigelige hindringer og barrierer som en flyktning møter i en søknadsprosess om familiegjenforening i Norge». [13]

---

[8] Justis- og beredskapsdepartementet (2016)

[9] https://static1.squarespace.com/static/56e6a2632b8dde4bafc35e0b/t/592ca461893fc05fa7db5afe/1496097890960/Brev+fra+UNHCR+om+opphør+Somalia-saker+7.+nov+2016.pdf.

[10] Weiss, Nerina (2013) Normalitet i Limbo: Asylbarn med endelig avslag, FAFO

[11] Paulsen, Michelsen, Brochmann (2015) Barnevernets arbeid med barn asylsøkerfasen: faglige utfordringer og barrierer i mottaksapparatet, NTNU Samfunnsforskning

[12] https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmlui/handle/11250/2599967.

[13] https://www.vl.no/nyhet/feller-hard-dom-over-norge-1.26380.

Redd Barna mener det er uakseptabelt at høyt søknadsgebyr og lang saksbehandlingstid hindrer familier å være sammen. Selv om regjeringen i statsbudsjettet for 2020 foreslår å redusere gebyret flyktninger må betale for å bli gjenforent med familien, vil det fortsatt være på nesten 8 000 kr. Både i Danmark og Sverige gjøres det unntak for gebyrkrav for flyktningfamilier. Redd Barna mener at gebyret bør fjernes for flyktninger, i tråd med UNHCRs anbefaling.[14] Videre må saksbehandlingstiden ned. Ifølge menneskerettighetene skal familiens enhet gjenopprettes raskt. Men i dag tar det normalt 21 måneder å behandle familiegjenforeningssaker til flyktningfamilier fra Eritrea, og 18 måneder i Syria-saker.

Konkrete kommentarer til høringsnotatet og lovforslaget

5.3.2 Foreldreveiledning i mottak

I høringsnotatet på side 58 foreslår departementet at «vertskommuner for mottak kan tilby standardiserte elementer fra introduksjonsprogrammet og andre integreringsfremmende tiltak til personer som bor i mottak og som har fått en oppholdstillatelse som medfører at de er i målgruppen for introduksjonsprogrammet, se forslag til § 8.».

Videre skriver departementet på side 58 at «En del blir også boende i mottak i en lengre periode etter innvilget oppholdstillatelse, før bosetting i en kommune. For å motvirke passivitet og starte kvalifiseringen tidlig kan det være en fordel om den enkelte kan komme i gang med elementer fra programmet mens vedkommende fortsatt bor i mottak. For eksempel kan det være en fordel å komme i gang med elementene som uansett er obligatoriske å gjennomføre, blant annet foreldreveiledning og livsmestring».

Redd Barna er svært positive til dette, men mener at tiltakene burde gjelde for alle foreldre som bor i ordinære mottak, ikke bare de som har fått oppholdstillatelse og venter på bosetting. Det er ulike årsaker til at en del familier bli boende i mange år på mottak; saksbehandlingstiden er i utgangspunktet lang, mange familier har flere klagerunder på saken sin og en del som har endelig avslag kan av ulike grunner ikke tvangsreturneres til hjemlandet. Noen av de lengeværende familiene vil også etter hvert kunne få opphold på grunn av barnas tilknytning til riket.

Gjennom vårt arbeid kjenner vi til barnefamilier som har bodd svært mange år på asylmottak, som på ingen måte er ment for langvarige opphold. Det er mange faktorer ved bosituasjonen på et asylmottak som gir grunnlag for bekymring; trangboddhet, uforutsigbarhet, dårlig økonomi, lav bemanning og lite barnefaglig kompetanse. Ventetid, usikkerhet og bekymringer blir en del av hverdagen for barna. Forholdene på mottak stiller store krav til barns mestringsevne og påvirker foreldrenes muligheter til å være gode omsorgspersoner. Barn og unge som bor på asylmottak lever tett på både egne og andres problemer og bekymringer, og vi har snakket med barn som forteller at de synes det er veldig vanskelig når foreldrene ofte er triste. Redd Barna mener derfor at det er viktig at også disse foreldrene får støtte og verktøy til å kunne være gode omsorgspersoner for barna sine i en krevende tid.

[14] ibid

Vi er kjent med at saksbehandlingen skal endres i 2020 og at meningen er at alle skal få svar på asylsøknaden sin innen tre uker mens de bor på ankomstsenteret på Råde. Vi kan likevel ikke se at dette vil endre vesentlig på noen av faktorene nevnt ovenfor. De som får avslag vil uansett måtte bli overført til et ordinært mottak mens klagesaken pågår, og de med endelig avslag som ikke kan returneres vil fortsatt være i samme situasjon. Departementet skriver på side 75 at «Formålet med å innføre et obligatorisk foreldreveiledningskurs som del av introduksjonsprogrammet er å gi nyankomne foreldre informasjon om og veiledning i foreldrerollen i en norsk kontekst. Dette skal skape trygge foreldre som kan gi barna en god oppvekst i Norge og dermed fremme integrering».

Redd Barna er enige i dette, men vil understreke at det er viktig å gi alle foreldre som bor på ordinære mottak, uavhengig av oppholdsstatus, veiledning og verktøy både til å mestre den krevende livssituasjonen de er i, og konkrete verktøy til å kunne være gode foreldre for barna i en svært usikker situasjon. Dette vil kunne gi noen av de aller mest sårbare barna i vårt samfunn en helt nødvendig trygghet i viktige utviklingsår, om de skal være her eller ikke.

Vi anbefaler også at det spesifiseres hvilke elementer foreldreveiledningen i mottak (§8) og introduksjonsprogrammet (§15) skal inneholde for å sikre kvalitet i programmet. Departementet anbefaler ICDP, men slik det står nå er det opp til hver kommune å velge hva slags foreldreveiledningsprogram de vil ta i bruk.

6.2.2. Kompetansekartlegging før og etter bosetting i kommune

I §7 i loven foreslår departementet at vertskommuner for mottak skal kartlegge kompetansen til personer som bor i mottak, og som har fått en oppholdstillatelse og at det samme gjennomføres av IMDi for overføringsflyktninger før innreise til Norge. Det står videre at «kartleggingen skal bidra til bosetting i en kommune med relevant tilbud om utdanning eller arbeid og til at introduksjonsprogrammet blir tilpasset den enkeltes behov.». I tillegg foreslås det i §11 at «personer som inngår i målgruppen for introduksjonsprogram, jf. § 9, har rett og plikt til å gjennomføre kompetansekartlegging etter bosetting i en kommune. Kompetansekartleggingen skal bidra til at introduksjonsprogrammet blir tilpasset den enkeltes behov. Kartleggingen skal som et minimum omfatte hvilken utdanning, arbeidserfaring, språkkunnskaper og annen relevant kompetanse den enkelte har.»

Dette støtter Redd Barna, men vi savner i tråd med våre overordnede kommentarer et barneperspektiv i dette. Vi etterlyser en vurdering av hvordan kartlegging av enslige mindreårige og barn i barnefamilier i dag gjøres og om det bør inkluderes i lovforslaget på lik linje med kartleggingen av voksne. Vi mener det er svært viktig for god integrering at barnas skolegang, interesser og fritidsaktiviteter m.m. kartlegges systematisk for å sikre relevante tilbud for barna når bosettingskommune velges.

I tillegg mener vi det bør vurderes å utvide kompetansekartleggingen av foreldre til å inkludere punkter relatert til livsmestring, familielivet, barnets beste og oppfølging av barnas behov. Disse punktene bør videreføres i individuell plan og sluttmål. For foreldre vil det være vel så viktig i integreringen å sikre at de får fulgt opp sine barn og får et godt familieliv som å få videreutdanning, jobb og bruke sin kompetanse. Barnets beste-vurderinger bør foretas for hvert enkelt barn og foretas av ansatte med barnefaglig kompetanse. Artikkel 3 nr. 1 i FNs

barnekonvensjon fastsetter at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som berører barn og at barnets beste tillegges vekt. Dette vil også gjelde i en bosettings- og integreringsprosess.

6.6.2 Omfanget av introduksjonsprogrammet

Departementet foreslår i høringsnotatet side 76 «å videreføre omfanget på mellom 30 og 40 timer per uke, med et gjennomsnitt på 37,5 timer». Det foreslås videre at introduksjonsprogrammet i større grad differensieres, men dette gjelder varighet og ikke omfang. Redd Barna mener at differensieringsprinsippet også bør gjelde omfang for å kunne tilrettelegge spesielt for foreldre som har omsorg for barn og unge.

Gjennom Redd Barnas frivillige arbeid vet vi at overgangen fra mottakstilværelsen, eller flyktningleir, til bosetting i en kommune er utfordrende for både barn og voksne. Noen barn og foreldre kan ha vært adskilte fra hverandre over lengre tid under flukten, og vil kunne trenge både tid og støtte for å kunne fungere som en familie igjen. Det er høye krav og forventinger til foreldre om å ta en aktiv rolle i det nye lokalsamfunnet de er bosatt i, de skal lære seg språket, kvalifisere seg til arbeidslivet og integrere seg i samfunnet. Det er utfordrende for foreldre å ivareta integreringsprosessen til barna når de selv er nye i landet og prøver å finne sin plass. I denne overgangsfasen er det derfor ekstra viktig at foreldre har tid, kapasitet og overskudd til å gi god omsorg til sine barn som kan ha ekstra omsorgs- og oppfølgingsbehov i en bosettingsfase der alt er nytt, og der traumer fra tidligere fluktsituasjon fortsatt kan være gjeldende. Foreldre har i tillegg ansvar for å følge barn til og fra barnehage, skole, fritidsaktiviteter og støtte de i en tilvenningsfase. Noen barn vil også ha behov for oppfølging fra offentlige tjenester i kommunen.

Redd Barna mener at det kan være svært krevende for foreldre å sikre god omsorg og oppfølging av sine barn i integreringsfasen ved siden av en 37,5 timers uke og vi etterlyser mere tilpasning og fleksibilitet i omfanget av introduksjonsprogrammet, spesielt for barnefamilier og enslige forsørgere. Vi mener samme hensyn også bør gjelde oppstart av introduksjonsprogrammet som er foreslått «så snart som mulig og innen tre måneder» (jf. §9).

11. Forslag til endringer i statsborgerloven

På side 204 står det at Statsborgerloven § 8 skal lyde: «Krav om kunnskaper i norsk muntlig og samfunnskunnskap. For søkere mellom 18 og 67 år er det et krav at de behersker norsk muntlig og har bestått prøve i samfunnskunnskap på norsk. Søknadstidspunktet er avgjørende for om 18-årsgrensen er oppfylt.»

Lovforslaget skjerper krav for å få innvilget norsk statsborgerskap. I forslagets § 4-1 framkommer det at for å innvilge norsk statsborgerskap, må søker ha bestått avsluttende prøve i norsk på B1 eller høyere nivå. Flere ulike fagmiljøer med god kjennskap til disse nivåene mener at kravet er for høyt. Redd Barna er bekymret for hvordan endringen i statsborgerloven vil påvirke barn og hvilke konsekvenser det har for barns mulighet til å oppnå statsborgerskap dersom foreldrene deres ikke får innvilget statsborgerskap på grunn av skjerpet norskkrav.

Avsluttende kommentar

Redd Barna er positive til en endring fra «introduksjonslov» til «integreringslov», men savner en mer helhetlig tilnærming til integrering og et barneperspektiv i lovforslaget. Tiltak rettet mot barn i integreringsfasen er totalt fraværende, og likeså tiltak som fremmer deltagelse i fritidsaktiviteter, samfunnsliv og frivillighet og som motvirker utenforskap i hverdagen.

Oppsummert har Redd Barna har følgende innspill:

- Redd Barna mener foreldreveiledning bør tilbys alle foreldre som bor i ordinære mottak, uavhengig av oppholdsstatus, da dette vil være viktige verktøy for å kunne være gode foreldre for barna i en svært usikker situasjon.
- Redd Barna anbefaler i tillegg at det legges føringer for hvilke elementer foreldreveiledningsprogram skal inneholde for å sikre kvalitet.
- Redd Barna etterlyser mer tilpasning og fleksibilitet i omfanget av introduksjonsprogrammet, spesielt for barnefamilier og enslige forsørgere. Vi mener at det kan være svært krevende for foreldre å sikre god omsorg og oppfølging av sine barn ved siden av en 37,5 timers uke i introduksjonsprogrammet.
- Redd Barna etterspør en vurdering om kartlegging av enslige mindreårige og barn i barnefamilier bør inkluderes i lovforslaget på lik linje med kartleggingen av voksne. Vi mener det er viktig å sikre at barnas skolegang, interesser og fritidsaktiviteter m.m. kartlegges systematisk for å sikre relevante tilbud for barna når bosettingskommune velges. Det bør i tillegg vurderes å utvide kompetansekartleggingen av foreldre til å inkludere punkter relatert til livsmestring, familielivet, barnas beste og oppfølging av barnas behov.
- Redd Barna er bekymret for hvordan endringen i statsborgerloven vil påvirke barn og hvilke konsekvenser det har for barns mulighet til å oppnå statsborgerskap dersom foreldrene deres ikke får innvilget statsborgerskap på grunn av skjerpet norskkrav.

Vi støtter for øvrig høringsuttalelsene til UNICEF, NOAS og Norsk Folkehjelp.

Vi takker for anledningen til å til å uttale oss i høringen. Vi er tilgjengelige for spørsmål om det skulle være behov for det.

Med Vennlig Hilsen
Redd Barna

Thale Skybak
Seksjonsleder Norgesprogrammet

Christine Rackwitz
Seniorrådgiver Integrering og Barns Rettigheter

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.